

ПОЛИТИЧКО БЕСЕДНИШТВО

Политика је уносан, али и ризичан занат. Она омогућава релативно брзо стицање друштвеног угледа, престижа, пожељности, популарности, па и материјалних привилегија. Због тога није мало оних који, чак и када имају другу професију, одлучују да своју егзистенцију вежу за политику и, понекад, цео живот остају без икаквог другог радног искуства. „Неко живи од српа, неко од чекића, а многи од микрофона“, давно је записао наш афористичар Филип Младеновић. И тако је свугде, не само код нас. Ипак, све има своју цену. С обзиром да политика најчешће подразумева да политичке противнике треба неутралисати и елиминисати (или их макар «клепити по ушима», како је имао обичај да каже Јосип Броз Тито), много је оних који су бављење политиком платили главом. Поменимо само Цезара, Кенедија, Ђинђића. Некад су у смрт политичари повлачили за собом и чланове своје породице (сетимо се, опет само примера ради, Луја XVI, Романових, Чаушескуа). Мањи део српских владара је умро природном смрћу. Узмимо за пример само оне из новије историје: Карађорђе је убијен 1817, кнез Михајло 1867, краљ Александар Обреновић и краљица Драга 1903, краљ Александар Карађорђевић 1934. године, а атентату је једва умакао и краљ Милан у два наврата (не рачунајући познати «покушај» са клозетским даскама у околини Смедерева). На крају крајева, и Милошевић је главом платио своје ангажовање у политици. У бољем случају цена бављења политиком може бити губитак слободе, тако да је некад моћни политичар неретко завршавао у затвору или се – наведимо само један недавни пример - попут бившег француског председника Жака Ширака, налазио на удару непријатних истрага, оптужби или судских процеса. Мање видљива цена боравка у политици је стрес, трошење физичког и психичког здравља, исцрпљивање себе самог, често и најближег окружења. Колико је јавни говор у политици ризичан и стресан, лепо илуструје случај некадашње британске премијерке, умировљене «челичне леди» Маргарете Тачер: њој су лекари забранили да јавно наступа због могућности наступања можданог удара. Уосталом, забележено је много случајева када су политичари умирали за говорницом.

Али, ризик који доноси та професија често се исплати. Поред привилегија, популарности и моћи коју носи власт, чак и када би са ње отишли, политичари могу лагодно да живе остатак живота, тако што ће писати високотиражне мемоаре, држати добро плаћена предавања, постати плаћени чланови многих тела, одбора, форума, саветници, експерти, представници међународне заједнице, појединих фирми и банака, па и тако што ће комерцијализовати своје име, рекламирајући, на пример, чак и ланац брзе хране (*Pizza Hut*) или модну кућу (*Louis Vuitton*), као бивши руски председник Михаил Горбачов.

Пошто у коцкарници званој политика улог и добитак могу бити изузетно велики, разумљиво је што се политичари труде да искористе сва могућа средства како би успели у својим стремљењима. То, по правилу (са ретким изузецима) значи: како би дошли на власт, како би се на њој одржали, или бар у њој делимично партиципирани, па чак и макар само били или остали близу ње. У таквим настојањима беседничка вештина је једно од незаобилазних средстава.

Наравно, освајање власти и опстанак на њој зависи од бројних фактора и способности, али многи сматрају да је говор један од веома важних, ако не и један од најважнијих инструмената бављења политиком. У политици нема микроскопа ни скалпера, нема апотекарске ваге, керамичког точка ни сликарске кичице - најубојитије оруђе и оружје је изговорена реч. Од свега политичару на крају обично преостаје само глас, евентуално потпомогнут микрофоном. Говор је *modus operandi* политике. Говор јавни или тајни, слаткоречив или суров, искрен или претворан, помирителски или хушкачки, говор пријатељства или говор мржње.